

Роз'яснення щодо забезпечення права на отримання соціальної та академічної стипендії у закладах вищої освіти

I. Які є види стипендій

Стипендіальне забезпечення у закладах вищої освіти відбувається відповідно до Порядку призначення і виплати стипендій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 (із змінами), яка передбачає два види стипендій — соціальна (для соціально незахищених громадян, пільгових категорій) і академічна (за досягнення в навчанні). Зокрема, постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 44 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423 і від 28 грудня 2016 р. №1045» розширено категорії отримувачів соціальних стипендій, з наданням права на їх отримання :

усім учасникам бойових дій, у тому числі особам, визнаним постраждалими учасниками Революції Гідності;

особам з інвалідністю, внаслідок війни та учасникам здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях та їхнім дітям, які є студентами закладів вищої освіти.

II. Умови надання соціальної стипендії

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2017 № 740 «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів», право на соціальні стипендії мають студенти, які не отримують академічних стипендій, не перебувають на державному забезпеченні (крім дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування), не знаходяться в академічній відпустці і належать до однієї з наступних категорій:

- студенти з малозабезпечених сімей;
- діти-інваліди та особи з інвалідністю I-III групи;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, та особи з їх числа у разі продовження навчання до 23 років або до закінчення вищого навчального закладу, а також студенти (курсанти) вищого навчального закладу, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків;
- особи, визнані учасниками бойових дій та їх діти (до закінчення навчання у вищому навчальному закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років);
- шахтарі, які мають стаж підземної роботи не менше 3 років;
- особи, які стали студентами протягом трьох років після здобуття базової та/або повної загальної середньої освіти, батьки яких є шахтарями, що мають не менш як 15 років стажу підземної роботи або загинули внаслідок нещасного випадку на виробництві чи яким встановлено інвалідність I або II групи, відповідно до статті 5 Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці»;

- особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи;
- діти, один з батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту (до закінчення навчання у вищому навчальному закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років);
- діти, один з батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичної операції, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції (до закінчення навчання у вищому навчальному закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років);
- особи, яким призначені соціальні стипендії Верховної Ради України для студентів вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей.

III. Як отримати соціальну стипендію

Процедура отримання соціальних стипендій передбачає обов'язкове звернення студентів із заявою на ім'я ректора про надання стипендіальних виплат. У заяві треба вказати:

- прізвище, ім'я та по батькові;
- число, місяць і рік народження;
- адресу проживання;
- категорію особи, відповідно до якої визначено право на отримання соціальної стипендії.

Разом із заявою на стипендію необхідно подати копію українського паспорта, копію свідоцтва про народження дитини(при наявності), копію ПІН і копію студентського квитка та додатковий перелік документів, що засвідчує наявність підстав для виплати соціальної стипендії.

IV. Якими уповноваженими органами здійснюється виплата соціальної стипендії

Виплата соціальних стипендій в Україні здійснюється органами соціального захисту населення через заклади вищої освіти на підставі відповідних документів.

Право на призначення соціальної стипендії мають лише ті студенти, які за результатами навчального семестру не мають академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання і включені до рейтингу.

Важливо! Одержувачам соціальної стипендії, які зайняли за результатами навчання високі рейтингові позиції і мають право на призначення академічних стипендій за особливі успіхи в навчанні (в межах встановленого ліміту

стипендіатів), додатково виплачуються грошові кошти, які складають різницю між академічною і соціальною стипендією.

V. Порядок призначення академічної стипендії

На академічну стипендію можуть претендувати студенти (в тому числі іноземці, біженці та особи без громадянства), які навчаються в закладах вищої освіти або наукових установах на денному відділенні.

Академічна стипендія призначається після сесії, виходячи з успішності студентів за останній навчальний семестр. Виняток становлять першокурсники, яким до першої сесії стипендія призначається і виплачується за рейтингом, сформованим на підставі конкурсного бала зовнішнього незалежного оцінювання, отриманого при вступі до закладу вищої освіти.

VI. Як розраховується середній бал і формується рейтинг

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 «Питання стипендіального забезпечення» (із змінами), рейтинг успішності складається за результатами навчального семестру індивідуально для кожного курсу і кожної спеціальності.

Методика складання рейтингу стипендій однакова для всього курсу — дискримінація в цьому питанні не допускається.

За основу при формуванні рейтингу стипендіатів береться показник успішності з кожного навчального предмету (дисципліни), який вимірюється в балах. У рейтинг включаються всі студенти закладу освіти денної форми навчання, крім студентів, які набрали меншу кількість балів, ніж встановлена межа незадовільного навчання. Також позбавляються права на стипендію особи, які мають академічну заборгованість.

Кількість стипендій, що буде розподілена між студентами, визначається до початку підведення підсумків семестрового контролю. При цьому встановлюється однаковий для всіх курсів і спеціальностей (напрямів підготовки) ліміт стипендіатів, яким буде призначатися академічна стипендія. Цей показник встановлюється у відсотках від фактичної кількості студентів денної форми навчання, які навчаються за державним (регіональним) замовленням, станом на перше число місяця, наступного за датою закінчення сесії.

У свою чергу заклади вищої освіти самі можуть встановлювати правила виплат підвищених стипендій, спираючись на вищезгадану постанову Кабміну. Процедура повинна бути затверджена на засіданні вченої ради.

Крім того, спірні питання щодо призначення виплат розглядаються спеціальною стипендіальною комісією, до складу якої входять керівник закладу освіти, представники фінансових підрозділів, декани факультетів (директори інститутів, завідувачі відділеннями), а також представники органів студентського самоврядування (не менше 50%).

Якщо стипендіат має право на призначення кількох академічних стипендій, нарахуванню підлягає лише одна — більшого розміру. Винятком є випадки, коли інше прямо передбачено діючим законодавством.

VII. Як захистити своє право на отримання стипендії

У разі невиконання (затримки виплати) стипендії студенту слід письмово звернутися за захистом прав на стипендіальне забезпечення до керівника закладу вищої освіти, Міністерства освіти і науки України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, або до суду.